

BÖLÜM 19

ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞU YÖNETİMİ VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Macid Ayhan MELEKOĞLU

Prof.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Özel Eğitim

Türkiye’de özel eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanmış olan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir ve “bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim” olarak tanımlanmaktadır (1). Bu eğitim “bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren” özel eğitim gereksinimi olan bireylere sağlanmaktadır (1). Özel eğitim gereksinimleri olan öğrencilere genellikle akademik ve sosyal becerilerde yaşadıkları problemlerden dolayı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından özel eğitim gereksinimi ile ilgili eğitsel tanı verilmektedir (2). Dolayısıyla özel eğitim gereksinimi olan öğrenciler yaşadıkları öğrenme güçlüklerinden dolayı özel eğitim gereksinimi olan öğrenci olarak tanı almaktadır. Fakat öğrencilerin yaşadıkları öğrenme güçlüklerinin temel nedenleri farklılaşmaktadır. Yani her öğrencinin öğrenme güçlüğüne tetikleyen unsur farklıdır. Örneğin bir öğrenci yaşadığı işitme yetersizliği nedeniyle öğrenme sürecinde güçlük yaşamaktayken bir başka öğrenci zihin yetersizliğinden dolayı öğrenme güçlüğü yaşamaktadır. Bir öğrencide herhangi bir zihin, işitme ve görme yetersizliği, fiziksel yetersizlik ve duygu davranış bozukluğu gibi farklı yetersizlik durumlarından kaynaklı olmayan öğrenme güçlüklerine ‘özel öğrenme bozukluğu’ (ÖÖB) denilmektedir (3).

ÖÖB olan öğrencilerin hepsi kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları kapsamında genel eğitim sınıflarında eğitimlerine devam etmekte olup ÖÖB özel eğitim alanında sık rastlanılan özel gereksinim alanı olarak yer almaktadır. Dolayısıyla ÖÖB sınıflarda sıklıkla karşılaşılan bir durumdur (4). Fakat bir öğrencide ÖÖB olması o öğrencinin öğrenmeyeceği anlamına gelmemektedir. Öğretmenlerin ve diğer tüm paydaşların ÖÖB olan öğrencilerin özelliklerini bilip bu öğrencileri çok iyi tanıması gerekmektedir. Bu öğrenciler öğrenme süreçleri ile ilgili yapılacak uyarlamalarla tipik gelişim gösteren akranlarıyla benzer düzeyde öğrenebilmektedir (5).

ÖÖB özel eğitim gereksinimi olan bireyler arasında sık rastlanılan bir yetersizlik olarak gözlenmekte ve ÖÖB olan bireyler “dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle

eğitim sınıflarında sağlanan eğitim sürecinde etkili ve bilimsel dayanaklı öğretim yöntem ve stratejilerinin kullanılması gerekmektedir.

Ayrıştırılmış ortamlardaki destek eğitim hizmetlerinin yanı sıra genel eğitim sınıfları içerisinde de öğretmenlerin bu öğrencileri desteklemeye devam etmesi önemlidir. Bu kapsamda tüm öğrencilerle birlikte sınıf olarak gerçekleştirilecek etkinliklerde ÖÖB olan öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için uygun öğretim yöntem ve stratejileri kullanılmalı ve gerekli diğer önlemler mutlaka alınmalıdır. Bunun yanı sıra genel eğitim sınıflarında öğretmen dersi sürekli tüm öğrencilerle büyük grup şeklinde gerçekleştirmemektedir. Öğrencilerin birlikte veya bireysel olarak çalıştıkları ve/veya ödevlendirildikleri zamanlar olmaktadır. Bu zaman dilimleri özgül öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin desteklenmesi için etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Öğretmen bu zaman dilimlerinde ÖÖB olan öğrencilere ve öğrenme de çeşitli nedenlerle zorluklar yaşayan öğrencilere 2-3 kişilik gruplar halinde öğretim sağlamalıdır. Ayrıca öğrencilerle bireysel olarak çalışma zamanı olarak bu zaman dilimlerini kullanmalı ve birebir çalışmalar gerçekleştirmelidir. Tüm bu uygulamaların yanı sıra tüm sınıf olarak öğrenciler eşli bir şekilde veya 3-4 kişilik gruplar halinde çalışırken ÖÖB olan öğrenciler de bu eşlemelere ve küçük gruplara mutlaka dâhil edilmelidir.

KAYNAKLAR

1. MEB. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 7 Temmuz 2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm> Erişim tarihi: 17 Nisan 2021.
2. Aldemir Fırat Ö. Özel Eğitimde Değerlendirme. Özel Eğitim "Her Çocuk Özeldir ve Her Çocuk Başarır." içinde. Editör: Melekoğlu MA, Sönmez Kartal M. Ankara, Vize Akademik, 2019, s. 23-45.
3. Melekoğlu MA. Özel Öğrenme Güçlüğüne Giriş. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Çocuklar içinde. Editör: Melekoğlu MA, Çakıroğlu O. Ankara, Vize Akademik, 2019, s. 1-33.
4. Melekoğlu MA. Özel Öğrenme Güçlüğü'nün Nedenleri ve Özellikleri. Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek içinde. Editör: Melekoğlu MA, Sak U. Ankara, Pegem Akademi, 2020, s. 23-52.
5. Melekoğlu MA, Yıldız G. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler "Aileler İçin Rehber Kitapçık" Ankara, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2020.
6. MEB. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 31 Mayıs 2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazete. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-2.htm> Erişim tarihi: 17 Nisan 2021.
7. Çakıroğlu O. Özel Öğrenme Güçlüğüne Giriş. Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek içinde. Editör: Melekoğlu MA, Sak U. Ankara, Pegem Akademi, 2020, s. 1-22.
8. Pierangelo R, Giuliani, G. Learning Disabilities: A Practical Approach to Foundations, Assessment, Diagnosis, and Teaching. Boston, MA, Pearson Allyn & Bacon, 2006.
9. Gargiulo RM, Bouck EC. Special Education in Contemporary Society: An Introduction to Exceptionality (6th Edition). Los Angeles, LA, Sage, 2018.
10. Çakıroğlu O, Ünay E. Özel Eğitimde Temel Kavramlar ve Konular. Özel Eğitim "Her Çocuk Özeldir ve Her Çocuk Başarır." içinde. Editör: Melekoğlu, M, Sönmez Kartal M. Ankara, Vize Akademik, 2019, s. 1-21.
11. MEB. Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2019/20. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=396 Erişim tarihi: 17 Nisan 2021.
12. Görgün B. Özel Öğrenme Güçlüğü'nün Tanımlanması. Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek içinde. Editör: Melekoğlu MA, Sak U. Ankara, Pegem Akademi, 2020, s. 53-76.
13. Karabulut A. Bütünleştirmede Destekleyici Özel Eğitim Hizmetleri: Danışmanlık, Sınıf İç Destek ve Kaynak Oda. Özel Eğitimde Bütünleştirme içinde. Ankara, Vize Akademik, 2018, s. 41-54.
14. MEB. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı. Ankara, Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, 2008. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010347_zelrenme gldestekei-timprogram.pdf Erişim tarihi: 17 Nisan 2021.